

СТАНОВИЩЕ

на проф. дн Венка Петрова Кутева - Цветкова

за дисертационен труд на тема

"Статус и роли на бенефициентите по социални проекти"

за придобиване на образователната и научна степен **"доктор"**

Област на висше образование: 1. Педагогически науки

Професионално направление: 1.2. Педагогика (Социална работа по проект)

Автор: **Десислава Тодорова Иванова**

Научен ръководител: **проф. д-р Силвия Николаева**

СУ "Св. Кл. Охридски", Факултет по педагогика, катедра "Социална работа"

I. Кратка информация за дисертанта

Десислава Т. Иванова е родена през 1984 г. в гр. Варна.

Възпитаник е на Националната гимназия за хуманитарни науки и изкуства "Константин Преславски", гр. Варна.

През 2009 г. завършва специалност "Социални дейности", бакалавърска програма, в СУ "Св. Кл. Охридски".

Магистър е по "Управление на институции за социална работа" (2011 г.).

От 2012 г. е зачислена в докторантура по специалност "Социална работа по проект". Обучението ѝ в катедра „Социална работа“ в СУ "Св. Кл. Охридски" дава добра основа за разработване на дисертационния труд.

Професионалната си кариера Десислава Иванова започва през 2005 г. като репортер и водещ/заместник-редактор в Национална телевизия МСАТ (днес България – Он еър).

През 2006 г. работи като главен техник и ко-мениджър Спортен магазин Алта Спорт – гр. Вейл (Колорадо, САЩ).

Известно време работи като аниматор в детски парти клуб и актьор на свободна практика-аниматор. По-късно започва работа като репортер-редактор "Новини" в телевизия Евроком – България.

От януари 2010 г. е назначена като социален работник в Социален младежки център "Св. Константин" – фондация "Конкордия България". В периода 2011 – 2014 г. е специалист "социални дейности" в Социален и младежки център "Св. Константин" – фондация "Конкордия България".

От март 2016 г. и към момента е старши експерт в Национална комисия за борба с трафика на хора.

Десислава Иванова е хоноруван асистент във Факултета по Педагогика, СУ "Св. Кл. Охридски" от 2013 г., по следните дисциплини – "Социална работа по проект", "Основи на неформалното образование", "Разработване и управление на проекти".

Паралелно с всички тези дейности тя е ангажирана и като преподавател по английски език на деца в предучилищна възраст.

Развива активна проектна дейност. Написала е и спечелила три самостоятелни вътрешноорганизационни проекта.

Участва в различни дейности като доброволец – в детска педагогическа стая към 7РПУ – София, в Централен Психодиспансер – ул. "Екзарх Йосиф", в гореща телефонна линия – район Триадица, в Дом за стари хора – ж.к. Дървеница.

Има добър трудов опит, получен от практики в хода на обучението ѝ в бакалавърска степен "социален работник" – практика в клиника за лица със зависимости –Суходол, в Отдел закрила на детето - район Сердика, в Центъра за семейна подкрепа към "SOS – Детски селища", в Отдела за социално подпомагане – район Сердика.

Представя сертификати за преминали обучения – Общостен подход в социалната работа, Техники за интервюиране в социалната работа, Водене на случай в социалната работа, Умения за работа в екип, Оказване на първа помощ, обучение на БЧК.

Има солидна езикова подготовка – владее английски и немски език.

Притежава отлични комуникативни умения и умения за работа в екип.

II. Актуалност на темата и структуриране на разработката

В обществения ни живот проектно-базираните практики навлизат бързо, налагайки на националните и местни организации и институции доста различни от традиционните модели на управление и работа. Така с времето работата по проект се превърна в стандарт за организационно развитие и ефективност. Тенденцията не подминава и социалните (подпомагащи) сектори, чиято обществена функция е подкрепата на социално слаби или маргинализирани индивиди и групи, които срещат сериозни затруднения при своята социализация и интеграция. Ето защо социалните проекти, със средствата на **социалната работа по проект, социалното (вкл. гражданско) образование и възпитание, на социалния контрол и социално-отговорния бизнес**, се налагат като високо ценена и предпочитана форма за социални иновации и промени по посока на актуалните обществени приоритети.

Заставайки зад убеждението, че **конкретният** социален проект е насочен към решаване на **конкретни** социални проблеми, зад които стоят **реални** личности със строго индивидуални потребности, но и капацитет за тяхното удовлетворяване, се поражда и основният изследователски въпрос, а именно дали особеностите (типологията) на статусно-ролевия профил и статусно-ролевата динамика на бенефициентите по социални проекти са детерминирани от системните характеристики на проектния дизайн (логическа рамка) и реализация.

Изборът на **тема** за дисертационното изследване е продиктуван от практическия опит на докторантката, придобит в дългогодишната ѝ работа като социален работник (и доброволец) по социални проекти с различни целеви групи. Водена от разбирането, че статусно-ролевата трансформация на бенефициента е неоспорим и обективен показател за проектния успех, Десислава Иванова нееднократно е пробирала методи и подходи за работа с целеви групи, основаващи

се на принципа за активно участие на всеки отделен клиент в процеса на собствената му промяна. И тъй като успешното случване на този процес, предполага преминаването през различните проектни етапи, то за да се гарантира благополучното и имащо реален ефект върху бенефициента участие, би следвало той да бъде субективно ангажиран във всяка една дейност (в това число и активностите, свързани с планиране, мониторинг и контрол). Пробирана в практически план, тази философия провокира и желанието да бъде направено по-задълбочено търсене по проблема, като се направи цялостен анализ и изследване както на теоретично, така и на емпирично ниво.

Актуалността на представеното дисертационно изследване се доказва от факта, че във все повече социални сфери работата по социален проект е предпочитан модел за постигане на определени (социално) значими резултати и повлияване върху една или друга социална реалност. На практика той е толкова широко застъпен, че би могъл да бъде открит като основна или паралелна дейност, реализираща се постоянно, както от всички държавни органи и институции, така и от неправителствените организации и частния сектор. В този смисъл социалният проект би следвало да бъде познаван и правилно прилаган, а това не би било възможно ако отсъстват базисните разбирания и оценка на един от най-важните проектни ресурси, а именно бенефициента. Неговото възможно участие (дори и само на ниво ползвател на подкрепи и услуги) стои в основата на всеки социален проект и бива регламентирано именно чрез статусно-ролевия му профил.

Можем да обобщим, че темата на дисертационния труд е изключително актуална и значима, тъй като е свързана с важни за социалнопедагогическата теория и практика проблеми.

III. Съдържание на дисертационния труд–оценъчна характеристика

Предложената разработка има теоретико-приложен характер.

Дисертационният труд е посветен на неразработвана през годините тема.

Направената заявка от авторката респектира. Значението на нейния дисертационен труд в дългосрочен план далеч надхвърля целите на представеното изследване.

Дисертацията се състои от увод, четири глави, заключение и приложения.

Обемът на труда е 283 стандартни страници. Литературата включва 199 източника и 15 информационни източници за анализ на финансирани програми, проекти, проекто-документи и реализирани проекти по тях.

В Увода се аргументира актуалността и значимостта на проблема за статуса и ролите на бенефициентите по социални проекти. В него се открояват убедително авторските основания за избор на дисертационната тема и нейната актуалност. Представя се научният апарат на дисертационното изследване: обект, предмет, цел, задачи и методи. Органична част от увода е и основната хипотеза, изследователската методология и очакваните резултати

Първа глава, структурирана в 3 параграфа, разработва концептуалните основи на проектното мислене и практика в социалната сфера. Започва се с дефиниране на основните понятия. Направен е опит за историко-феноменологични трансформации на проектирането. Проектирането е разгледано като повседневна човешка практика, като специализирана човешка практика, като социалнопедагогическа практика и модел на човешкото учене, като подход за корпоративен и публичен мениджмънт. Особено внимание е отделено на проектирането в сферата на социалните дейности и практики – исторически предпоставки, политически влияния и актуални тенденции.

Представени са теоретичните основи на социалното проектиране – системните теории и подходи в социалните учения, мотивационните теории, теориите за социалното учене, теориите за социалния капитал, управленските теории.

Втора глава очертава очертава социалният проект – дискурси, употреби и ефекти. Социалният проект се представя и анализира като модел на социална целесъобразност в различните обществени сфери, като модел за иновативно

(творческо) развитие и прогрес, като модел за социална продуктивност и устойчивост, като модел на управление на творчеството и иновациите в социалната сфера.

Трета глава представя теоретично-приложните акценти на дисертационния труд – бенефициентът в социалния проект: подходи към разбирането, оценяването и развитието на неговия статус и роли. Открити са корелационни равнища и динамика на проявленията на социалния статус и роли. Направен е критичен анализ на социалната роля "бенефициент". Изследвано е разбирането и оценката на социалния статус и роли въз основа на национални политики – в сферата на социалните дейности и практики, в сферата на образованието, в сферата на проекти в публичния сектор.

Четвърта глава е посветена на емпирично изследване на статусно-ролевия профил и трансформация на бенефициентите по социални проекти. Предложена е концептуална рамка на емпиричната част на изследването. Представен е анализ на пълните данни от получените резултати от цялостното емпирично изследване – съответно първо, второ и трето равнище.

В Заключението се представят основните изводи от дисертацията.

Представеният труд дава основание за следните **оценки**:

1. Изборът на темата заслужава особено внимание заради актуалността си и практическата насоченост на цялостната разработка. Представеният дисертационен труд е един от първите в страната ориентиран към с подобна проблематика.

2. В дисертацията има ясно открояена и завършена концепция, свързана с редица нови и приносни моменти. Дисертационният труд е изграден на основата на модерни съвременни парадигми и подходи, свързани със социалната работа по проект.

3. Представеното емпирично изследване е много сериозен опит на дисертантката да анализира статусно-ролевия профил и трансформацията на бенефициентите по социални проекти. То пряко кореспондира с темата на дисертацията и обхваща един продължителен период от професионалното развитие

на Десислава Иванова – 2010-2015 г. Направените изводи в него са в съответствие с целите и задачите на дисертационния труд.

4. На основата на обобщената теоретична информация и с помощта на моделирането като изследователски инструмент, е разработен и апробиран класификационен модел на основните типове статусно-ролеви профили на бенефициентите на социални проекти и кореспондиращите им типични варианти на проектно-базирана работа.

5. Техническото оформяне е направено според единните задължителни изисквания. Заслужава положителна оценка наличието на богат илюстративен материал в дисертацията, показан в 48 таблици, 35 фигури и 2 схеми.

6. Трудът е съпътстван от 5 приложения, обособени в самостоятелно книжно тяло.

III. Приноси на дисертационния труд

Дисертационният труд съдържа приноси моменти, които са лично дело на Десислава Иванова.

Като такива може да се приемат:

I. С теоретичен характер:

Разработен е цялостен дизайн на понятийния апарат на дисертационното изследване на база на систематизиран анализ на съществуващите теоретични и теоретико-практични подходи за дефиниране на ключовите понятия.

Систематизирани са различните научни и научно-практически теории, валидни за сфери като образование, социална работа, социален бизнес и е изведен концептуален теоретичен модел, описващ специфичните характеристики на отделните статусно-ролеви профили на бенефициента, съотносими към конкретните социални инициативи;

Систематизирани и класифицирани са базисните характеристики на статусно-ролевия профил на бенефициента по различни социални проекти, както и специфичните характеристики на водещите типове социални проекти;

Доказана, изяснена и проследена е корелацията между специфичните характеристики на статусно-ролевия профил на бенефициента и степента на възможно негово участие (и проектно влияние) в различните етапи от цялостния проектен цикъл;

Изведени са водещите субективни предпоставки и детерминанти, за устойчивата статусно-ролева трансформация на бенефициента. Изследвана и доказана е връзката между статусно-ролевата трансформация на бенефициента и проектния успех, резултати и устойчивост;

II. С приложен характер:

Реализирано е емпирично изследване със сериозна практическа значимост. Анализирани са значителен брой проекти.

Разработен е теоретичен модел за анализ и оценка на статусно-ролевия профил на бенефициента, базиран на концептуално защитена класификация и описание на три основни статусно-ролеви профили на бенефициентите по социални проекти. Моделът позволява да бъде използван в проектната практика както на етап подготовка, така и при реализацията на социалните проекти.;

Ревизиран е моделът на логическата рамка, като към него е интегриран допълнителен елемент, а именно статусно-ролевият профил на бенефициентите. По този начин инструментът, който е най-популярният и широко прилаган за проектно планиране и оценяване, се адаптира към спецификата на социалното проектиране.

Този разширен модел на логическата проектна рамка е надеждна основа и за качественото оценяване, мониторинг и контрол над проектното изпълнение и прогрес, като прилагането му допринася за постигане на по-добри (количествени, но и качествени) резултати, а от там и цялостна проектна устойчивост.

Предложеното дисертационно изследване има категорично практическа значимост. Получените в него резултати ще намерят място както в социалната сфера, така и в образователния процес.

V. Оценка на автореферата и публикациите по темата

Авторефератът отговаря на изискванията, като адекватно отразява съдържанието на дисертационния труд.

Представени са 4 авторски публикации по темата на дисертацията – 2 студии и 2 статии.

VI. Заключение

Считам, че целта и поставените задачи на изследването са постигнати. Дисертационният труд убедително представя авторовите нагласи и заявка.

Оценката ми за дисертационния труд е определено положителна. Съдържанието и качествата на научната продукция на Десислава Иванова напълно удовлетворяват критериите, изискванията и условията на защита на дисертационен труд и придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Изследването и дисертационният труд са проведени и представени съобразно изискванията на ЗРАСРБ.

Постигнатите резултати и изложените аргументи дават основание да дам своя положителен вот в Научното жури за защита на дисертационен труд на тема „Статус и роли на бенефициентите по социални проекти“ на **Десислава Тодорова Иванова** за придобиване на образователната и научна степен "доктор" по професионално направление 1.2. Педагогика (Социална работа по проект).

26.04.2017 г.

Автор на становището:

(проф. дн В. Кутева – Цветкова)

